

БУРЖУАЗНА ГАЗЕТА ПРО ПОЛЬЩУ.

Була собі велика царська імперія, на яку культурний і по-ступовий світ заходив глядіть з погордою як на країну тьми, неволі й страшного царського деспотизму. Для цієї великої царської Росії культурний захід не мав ліпшого вислову, як агітаційного терміну "тюрми народів", яка була немаче символом найчорнішої реакції, найбільшого ворога й гнобителя всякої свободи й поступу.

Після останньої світової війни цієї "тюрми народів" не стало; вона розлетілася від самого подиху гніву гноблених віками народних мас, а на її руїнах вродилася воля для всіх працюючих і вільних союз вільних народів — С.Р.С.Р.

Але й дух чорної реакції, гнєту й терору не загинув, лише перейшов зі сходу на захід, на той самий "культурний захід", який досі з такою погордою дивився на царську Росію, як на "тюрму народів". А вже найбільше загинувши він в Польщі, в тій самій Польщі, яку польська шляхта й буржуазія вивели перед цілим світом як найбільшу мученицю царської тиранії.

І справді, недавно ще ці часи, коли Польща уявлялася західно-європейській і американській буржуазії символом мучеництва; багато польських революціонерів повандрували на Сибір, а це більше їх розлізло по цілій західній Європі, плачучи на варварський деспотизм російського царизму й німецького кайзеризму. Навіть самий теперішній польський диктатор Пілсудський був на Сибірі як "соціаліст" і "революціонер".

А зараз той самий Пілсудський виявляється катом і гнобителем працюючих мас народу, гіршим за самого колишнього царя, а "нова Польща" те тільки унаслідок по царській Росії назву "тюрми народів", а своїм страшним, кровавим терором перевиснула свого учителя — російський царизм.

За доказами не треба багато шукати; їх стільки, що й на воловій шкірі не змістив-би. Лиш лицемірна буржуазія західної Європи й Америки їх не бачить і не знає, а навіть українські патріоти осліпили нараз і не бачать цього, що діється в Польщі й на західних землях України, окупованих Польщею, зате вже показують пальцем на С.Р.С.Р. і екавулять скаженю, коли колишнім царським поміщикам і генералам доводиться зараз жити й працювати, як і всім працюючим.

Але правда все остане правдою і не немислосерно по їх головах, немов обухом. Все ж сама буржуазна англійська преса мусить, по волі, чи по неволі, заговорити про жахливі відносини в Польщі з одної сторони, а про буйний і пишний розвиток культурного й економічного життя в С.Р.С.Р. з другої сторони. Цим разом будемо й послуговуватися свідомством самої буржуазної преси.

Послухаймо найперше, що пише про Польщу буржуазний англійський часопис, що виходить у Віндзор, Онт., і називається "Бордер Сіті Стар". В числі з 15. березня цього часопису знаходимо статтю, якої заголовок звучить:

"Polish Rule beats czar's".

А в дальших рядках читаємо, що цей режим є "more vicious than in old days" ("більше злочинний чим за старих часів"), бо уряд польський "переслідує редакторів", "здавлює пресу безощадно", а поведінка польської поліції "брутальна".

Читаємо даліше, бачимо, що ця стаття реферує звіт англійської делегації до Польщі, яку вислав був туди комітет Інтернаціональної Допомоги Політичним В'язням в цілі провірення тюремних умовин в Польщі, і оскільки правдиві всі скарги на політичний гнет, здавлювання свободи слова і преси зі сторони польського уряду.

Членами цієї делегації були два послід до англійського парламенту — Джон Бекет і Артур Шенерд — і місє Віні-Фред Горрабін. У своєму звіті делегація констатує "жахливі злочини" польських властей, які своєю жорстокістю "переслідують жорстокістю режим колишніх російських царів".

З цілої низки цих злочинів делегація підносить слідуєчі яркі приклади: здавлювання преси, мітингів, свободи слова і всяких сходів, а даліше поліційний терор і злочинне завідування судівництвом.

Цензура преси.

Відносно переслідувань преси делегація стверджує, що всі друковані річі взагалі мусять пройти найперше через руки поліції, а часописи після набору мусять доставити поліції 11 копій для цензури й інспекції. Майже всі радикальні часописи безощадно винищуються.

Редактор селянської газети, "авсім ворожою до комунізму", тільки "за критикування уряду" пересидів 8 місяців в тюрмі навіть без слідства, а після того його засуджено на 2 роки тюрми, а газету закрито. Редактор газет "Лемеш", органу Незалежної Селянської Партії, в розмові з делегацією заявив, що "навіть під царизмом він не знавав таких переслідувань, яких довелося йому зазнати від польського уряду".

Про якубудь свободу слова й зборів нема що й говорити, бо на всі збори приходять поліція й розганяє їх, а то і в кровавий спосіб розправляється з учасниками зборів. Так, наприклад, розбито конференцію Незалежної Селянської Партії з найбільшою скаженістю, а присутніх на ній послід до союму поліція побилла так сильно, що послід привнесли свої окровавлені сорочки до союму й кинули їх в лице заступникові прем'єра дня 10. грудня 1926.

Звірства поліції.

У всіх тюрмах і при всіх слідствах відбуваються страшні кроваві злочини з нещасними в'язнями.

Делегація знайшла багато тюрем і мала нагоду говорити з в'язнями; всі вони оповідали неможливі річі про катування в'язнів. В багатьох випадках їх тортували електричними дротами, а при одній такій брутальній інквізиції нещасних жертв адвокат їх з обуренням сказав, що "було-б краще для в'язнів, коли-б уряд польський завів інквізиційний кодекс з 15. століття, в якому були-б визначені спеціально всі тортури для в'язнів, чим віддати їх на потаху своєвольній брутальності поліції".

"Таїна поліції послугується добре з'організованою системою провокації. Членів переслідують поліційних янів викривають ганебну роботу цілої сіті шпіонів, і сотки селян попадають в тюрму на донос цих нікчемників. Саме свідчення такого найміта тайної поліції вистарчає, щоб за підозреного в віці 15 до 20 літ молодця засудити на 5 до 10 літ тюрми. Навіть свідчення радника чи попа є безваргансьє супроти свідчень поліційного шпіона".

Переслідування національних меншостей.

Делегація стверджує на основі вірдоостійних документів, що гноблення національних меншостей не має границь. Польський уряд послугується в своїх репресіях над ними такими самими методами, як і супроти польських поліційних в'язнів. Найбільше терплять Українці, Білорусини й Жиди.

"Тисячі національних шкіл закрито, навчання рідної мови для національних меншостей заборонено, культурні організації й робітничі товариства знищено і ціла державна машина зміряє до того, щоб зруйнувати селянство.

"Вистарчить нікчемний брехливий донос за комунізм, змову проти держави або шпіонажу на користь Ракозая, щоб спричинити між селянами масові тривоги й арешти в цілій околиці".

Такі речі оповідає англійська делегація в своїйому звіті про Польщу й її режим. Для ро-

КУТОК РОБІТНИЧОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА.

ВПИСУЙТЕСЯ ДО Р.З.Т.

Келгарі, Алта.

Дорогі товариші й товаришки, пишу пару слів про т. Медиського. Тов. Медиський приїхав зі старого краю — це нема року. Думає полішити свою долю. Працював пару місяців в Келгарі коло вугля. В осені поїхав до роботи до будови до Бенф. Поробив там два тижні, як на його нещастя стався випадок: йому стиснуло повітря вибіло очі. Лікар його доктори в Бенф через 3 тижні і відослали до спеціалістів-докторів в Келгарі. Лікар зробили йому операцію на очі і нічого не помогло. Йому признали якусь хворобу, через яку — мовляв — він очі стратив, а Компезейшн Бенф відмовився йому дати відшкодування за очі. Товариш без цента і його відослають до старого краю — до Галіччии. ТУРФ-Дім впоминає за ним і лєські товариші вступалися за нього, за те адвокат не помагає нічого. І є чулка, що вишлять його незалежно до старого краю темного каліку.

Тов. Медиський в безнадійному положенні оплакує свої дні. Має він в краю жінку і дитину і вони ждуть від него помочі, бо бідні. А тут треба буде каліку годувати й ободувати.

Отож я закликаю всіх товаришів і товаришок, щоб вписувалися до Робітничого Запомогового Товариства. Не чекайте довго і не відкладайте, бо каліку і смерть біагого робітника чекає в кожній мінуті. Тов. Медиський не належав до якої організації тільки був симпатичним робітничим організації. Все казав, коли хоч віддав довг до старого краю за шифарту і все відкладав. А тепер жалю, що не вписався. Але все пропало. Як комусь станеться якийсь нещасливий випадок, щоб не жалувати, що не вписався скорше до Р.З.Т. Щоб мати забезпечення, старайтесь вписуватися як найкорше, хто це не є вписаний. Бо ніхто не знає, що його чекає.

М. Кузьмар.

ДУМКИ ХОРОГО ПРО Р.З.Т.

Ошава, Онт.

Для робітника чи фармера, котрий живе з праці своїх рук, нема нічого страшнішого, як зложити ті свої справжню руку на коліна, опустити їх безвадно, заховавши.

Робітничі хорувати і дивитися на голодухочі дітей і жінку, то вже краще зразу вмерти.

Лежачи хорий і роздумуючи довгим безсонними ночами, я прекрасно уявляю собі таке положення. Тільки уявляю собі, бо хоч жино і удержую семью виключно з праці своїх рук, то бітничий-класи це не означає нічого нового. Вона вже давно знає про всі ці жахливі оргії буржуазного "демократизму" не тільки в Польщі, але й в інших буржуазних країнах. Для робітничого й його преси пресі факт, що вже в буржуазній пресі ніяково промовчувати всіх звірств скаженого фашізму.

І. К.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗРОСТАЮТЬ.

Венувер, Б. К.

На цім місці хочу сказати дещо про відділ Р.З.Т. у Венувері, Б. К. Останній раз, як було донесено, наш відділ числив яких 15 до 17 членів, а зараз він вже числить около 35. Завдяки праці ширих одиниць він поповняється. Це досить гарно, ми з цього радіємо! Але в нас це є багато місць для нових членів. Тому на останніх зборах піднесено домоу, щоб вибрати комітет, який поправади-би жива агітацію за збільшення числа членів. До комітету увійшли т.т. В. Тимків, В. Гаврилюк і П. Кунька. Робітничі й робітничі міста Венувер, як також з близьких місцевостей кругом Венувер прийшли до того заключення, що ми мусимо кінцею цього року приступити до будови власного дому, бо ті ренти забирають нам більшу частку нашого приходу.

В тім напрямку ми уважаємо повести як найефективнішу кампанію за збільшення числа в усіх відділах і тим зробити нашу організацію сильнішою. І ми свята віримо, що нам це вдасться, бо початки вже доказали це: наш відділ ТУРФ-Дім зріс з 20 до 55, Р.З.Т. з 15 до 35 членів, а відділ Жінської також зріс з 12 членків більше.

Організуємо ми в тих організаціях для того, щоб освідомити та допомогати організаціям, що через слабкість чи каліцтва попадають в тяжке положення. Нам, працюючим, треба єднатися між собою й боротися за кращу долю.

Колі ми більше будемо заставлятися над такими й подібними нещасними подіями, тоді нам вже буде ясно, куди ми повинні належати, а куди ні. На закінчення ще раз визнаю всіх товаришів і товаришок по праці: приходіть громадно на нашу збори і відчитати і пізнавайте, хто вам приятель, а хто ворог.

Регулярні збори нашого відділу Р.З.Т. відбуваються кожної третьої неділі в місяці. На всі наші збори приходіть самі і кланьте своїх знайомих!

В. Гаврилюк.

що будучи здоровими, не дбали про ніяку організацію.

Хай пам'ятають всі такі робітники, що завтра вже не один з них може проклинати свою долю й світ цілий. Для робітника є тільки одна можливість забезпечитися — а це в Робітничім Запомоговм Товаристві.

Тож не звольтайте довго, щоб опісля не нарікали на самих себе!

Н. Гарко.

ПОДЯКИ ГОЛОВНОМУ ЗАРЯДОВІ Р.З.Т.

Кирленд Лейк, Онт.

Осім складаю Головному Зарядові Р.З.Т. щиро подяку за запомогу в сумі 9 доларів, які я одержав за 9 днів моєї невідності до праці в наслідок покалічення правої руки в майні.

Запомогу я одержав без ніяких давних клопотів, як це діється все з капіталістичними асерураційними компаніями.

Я визнаю українське робітничтво в Кирленд Лейк вступати масово до Р.З.Т., бо це одинока робітнича запомогова організація в Канаді, яка так щиро дбає про своїх членів робітників.

Н. Яковець.

МУС ДЖО, САСК.

Бажаю оцим висловити щиро подяку Головному Зарядові Робітничого Запомогового Товариства за запомогу, виплачену мені за час моєї невідності до праці в наслідок поранення хрих, що мене відвідували підчас моєї слабости.

Рівно-ж звертаю до тих робітничих і робітниць, які це не належать до цієї організації, ставайте, товариші робітничі, членами цієї організації, яка підчас слабости або каліцтва вам і вашій родині щиро поможе.

Кожний чесний робітник і робітниця повинні обовязково належати до Р.З.Т. тому, що це є одна найкраща організація в Канаді, котра дає поміч своїм членам підчас слабости або каліцтва.

Василь Соколик.

ЗАКЛАДАННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ ПІД БУДОВУ У.Р.Д. В ТОРОНТО ВІДКЛАДЕНО НА ТИЖДЕНЬ.

Подемо до відома цілому українському трудовому населенню Канади, всім тим, що щиро й завзято працювали в місєчній кампанії допомоги будові Укр. Роб. Дому в Торонто, всім тим, що так щиро нашою інституцією зашквалилися й бажали-б бачити її якнайкорше укінченою, що

ВРОЧИСТЕ ЗАКЛАДАННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ ПІД БУДОВУ УКР. РОБ. ДОМУ В ТОРОНТО.

Цей день буде великим святом українського робітничтва в Торонто, а з ним цілого світового робітничтва й фармерства в Канаді. Це буде радісна для нас хвиля. Закладання угольного каменя під будову Укр. Роб. Дому в Торонто буде закладанням першої головної нашої підвалини — перемоги світла над темнотою, організованости над розбратом, солідарности над ворожнечею.

Товариші й Товаришкі! Це будуть перші наші збори на свому новому приміщенню! Ми перший раз збираємося громадно у своїй власній, хоч не накрітій ще, хаті!

Приходіть-же громадно! Переказуйте своїм знайомим і кланьте їх з собою на це свято!

БУДІВЕЛЬНИЙ КОМІТЕТ.

ІЛЬКО БОРЩАК.

ЯК ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ЗАКЛЮЧУВАЛА БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ МИР.

(Продовження.)

Шульгин відмовився допомогти надіслати телеграму Нудансові, і Пелісе 13. грудня післяв її кур'єром до Петербурга. 14. грудня Шульгин в контакті з Табуї й Петяуровим надіслав від імені уряду телеграму Нудансові і Сент-Олерові, що Україна продовжуватиме війну.

В Парижі з радістю схопилися за цю телеграму. Табуї поспівав Сент-Олерові, що є, правдиво, в Центральній Раді "германофільської течії", але військовий міністер і міністер закордонних справ за нами, ми врешті заарештуємо опозицію, і тоді влада буде в наших руках".

Таким чином, лінія Табуї — Сент-Олера перемагла в Парижі. Табуї стає єдиним відповідальним господарем французької політики на Україні, правда, поки що не офіційним, бо офіційним представником, акредитованим при Центральній Раді, він стане пізніше. Лінія Пелісе було побита. Він

1,000 людей, рахуючи приблизно по 500 карбованців на кожного — 500,000 карбованців.

4) На утримання нашої партії в генеральному секретаріаті 250,000 карбованців, в інших партіях 500,000 карбованців.

5) На пропаганду союзу України, Дону й Сибіру (sie!) 500,000 карбованців, на надзвичайні видатки 100,000 карбованців.

Разом сума 2,000,000 карбованців.

Оця сума в 2,000,000 карбованців має бути передана нашому товариству, яке за це резервує французькому представникові право контролю й участі в вирішеному питанні, зв'язаних з вище зазначеним. Має бути утворений таємний комітет для керування цими справами. У цьому комітеті представників Франції матиме своє місце з умовою, що існування комітету й характер його акцій буде захищений у таємниці".

Отже звичайною мовою цей "проект" означав, що привідці лажі разом з військовим міністром Петяурово пропонували себе в платні агенти французької місії задля державного перевороту: скану Центральної Раду, захопити в свої руки владу й повести боротьбу з більшовиками й Німцями. На чолі нової влади має стати Скоропадський в ролі військо-

вого диктатора. (Сам Скоропадський у своїх споминах, що друкувалися в віденській "Хліборобській Україні", глухо натякає тільки на свої переговори з Французами, але ясно ні слова не гадає про льожу), а головою уряду був-би Петяуров. Що до військової сили, такою мала-б бути "500,000 вільного козацтва", яке "протягом тижня можна зібрати й яке горить бажанням битися з Німцями".

21. грудня в готелі "Континенталь" відбулося побачення Мюркотуна й Табуї, на якому обговорювано вище згаданий проект. Мюркотун задав, щоб його проект передали до Парижа, що обставав і Петяуров. Табуї відмовився зробити це, але ухвалив цей проект і видав Мюркотунові авансом 200,000 карбованців, з яких 50,000 передано було Петяурові, й за це зажадав якоюсь "акцією". Така "акція" виявилася в тому, що незабаром Києве побачили демонстрацію 2 — 3 броневиків проти Центральної Ради з гаслами: "Геть Винниченка", "Геть мир з Німцями". Демонстрацію улаштували військові під керівництвом Шумицького, нині видатного петяурівця в Парижі, за наказу Петяурова, тоб-то члена уряду Винниченка. Зрада й незлобність було завжди прикметами діяль-

ности покойного "головного о-тамана".

Тимчасом Центральна Рада, що не була в курсі усіх цих мітастерій (це між иншим ствердив нам документально О. Северюк уже закордоном), нотуює від 2. січня 1918 року нового стило на імя центральных держав, заявила протест проти того, що петяурівський уряд виступає від імені цілої території колишньої Росії. Центральна Рада вимагала безпосередньої участі в Берестейських переговорах.

Треба тут відзначити, що в першій стадії Берестейських переговорів, коли проти центральных держав виступали тільки більшовики, в цілій німецькій пресі ніодним словом не згадується про Україну. Більше, навіть, маючи свою добру розвідку на Україні, Німеччина, як не докладаю, то принаймні в загальних рисах знає про антантську політику на Україні й ця політика турбувала її. Підчас конфлікту ради народних комісарів з Києвом, німецька преса підтримувала Петяурову, а коли здізналася, що іде делегація Центральної Ради, в німецькій пресі почалася кампанія проти останньої.

"Чи не іде ця делегація просто як агенти антанті тільки для того, щоб розвідати, що саме

робиться в Бересті", писав 1. січня 1918 року офіційно "Байрішер Кур'єр".

"Вся українська акція, то є інтрига антанті" — голосила "Кронцайтунг". "Антантсьє золото працює біля Центральної Ради" — повторює "Кельніше Цайтунг". Але за два дні ситуація зовсім змінилася й щоб зрозуміти її, ми мусимо розглянути становище в Бересті.

Колі вперше генерал Гофман, начальник східного фронту, повідомив Людendorфа, що був в Крайніасі, головній квартирі, про прибуття більшовицької делегації, Людendorф холодно запитав: "Чи можна справді провадити переговори з цими добродіями?" Без особливого ентузіазму Німці взяли до переговорів. Але тут зразу виявилось, що більшовики зовсім не почувують себе переможеними й вимагають справжнього здійснення права самовизначення народів, тоб-то зовсім не мають наміру відступити центральному державу Балтійські країни та Польщу. Гофман обставав своє і переговори припинилися 20. грудня на 10 днів. Протягом цього часу мали запросити на конференцію до Берестя й антантські країни.

Делегати центральных держав теж роз'їхалися. 2. січня

в Берліні, в Бельвію, відбулася за головуванням царя Вільгельма коронна нарада в справі Берестейських переговорів та як бути з вимогами більшовиків. Після довгих дискусій і сварки Людendorфа з Гофманом нарада врешті не ухвалила ніякої постанови, а дала Гофманові карт-бланш. Важно відзначити, що хоч вже було відомо, що іде українська делегація, але нарада цим не займалася: остільки в цей час мала надавали ще значіння участі Центральної Ради. Чекали більшовиків і це тільки цікавило Берлін.

3. січня делегації центральных держав повернулися до Берестя, де чекав їх неприємний сюрприз. Антантських делегатів звичайно не було, але не було й більшовиків. Від них надійшла телеграма, якою вони вимагали перенести переговори до Стокгольму. Це означало, що Німцями прийдеється розкрити перед цілим світом свої імперіялістичні карти. На це центральні держави не могли наважитися, і таким чином переговори мали припинитися.

І ось за таких обставин приїхали делегати Центральної Ради і цей приїзд змінив дальший хід переговорів.

(Далі буде.)